

MĚSTO HRANICE

Budova zámku Hranická tvrz se poprvé připomíná v roce 1398, dnešní zámek, přisazený k severozápadnímu obvodu městských hradeb, vznikl postupně od 15. do počátku 17. století [2]. Jedná se o čtyřkřídlovou dvoupatrovou budovu (spojovací severní křídlo je jednopatrové) s unikátním pozdně renesančním arkádovým nádvořím [7]. Zámecký portál se znaky pochází z let 1612–1614. V jihozápadním nároží je umístěna válcová věž s osmibokou nástavbou, na korouhvičce má letopočet 1604. Podobná věž stávala na severovýchodním nároží východního křídla zámku v dnešní Jiráskově ulici, byla odstraněna při rozšiřování komunikace v 1. polovině 19. století [3]. Reprezentační místnosti v jižním zámeckém křídle mají bohatou štukovou pozdně renesanční výzdobu s částečně dochovanou polychromií [9]. Pod vrstvami vápených nátěrů byly štuky znovu objeveny a renovovány v letech 1942–1944. V 1. patře stojí za pozornost portál se znakem Františka kardinála z Dietrichsteina z let 1622–1636, klasicistní majoliková kamna a dvojice novodobých mramorových krbů [8].

Rekonstrukce Zámek, využívaný jako kanceláře a byty už od 17. století, byl majetkem dědiců rodu Dietrichsteinů až do roku 1945. Jako německý majetek byl konfiskován a předán městu. Poté byl sídlem okresního úřadu a spořičného družstva Jednota. Po roce 1992 byla budova s padesáti pokoji neúspěšně nabízena k prodeji, až nakonec bylo rozhodnuto proměnit ji v nové sídlo městského úřadu. Rekonstrukce probíhala v letech 1996–1998. Zazděné arkády byly znovu otevřeny, nádvoří bylo zastřešeno a celý objekt získal po mnoha desetiletích reprezentativní podobu [4] [5]. Slavnostní otevření zámku se konalo 24. října 1998 [1]. Přízemí zámku je volně přístupné, kromě úřadovny městské policie se zde nacházejí kanceláře, obchody a kavárna [6].

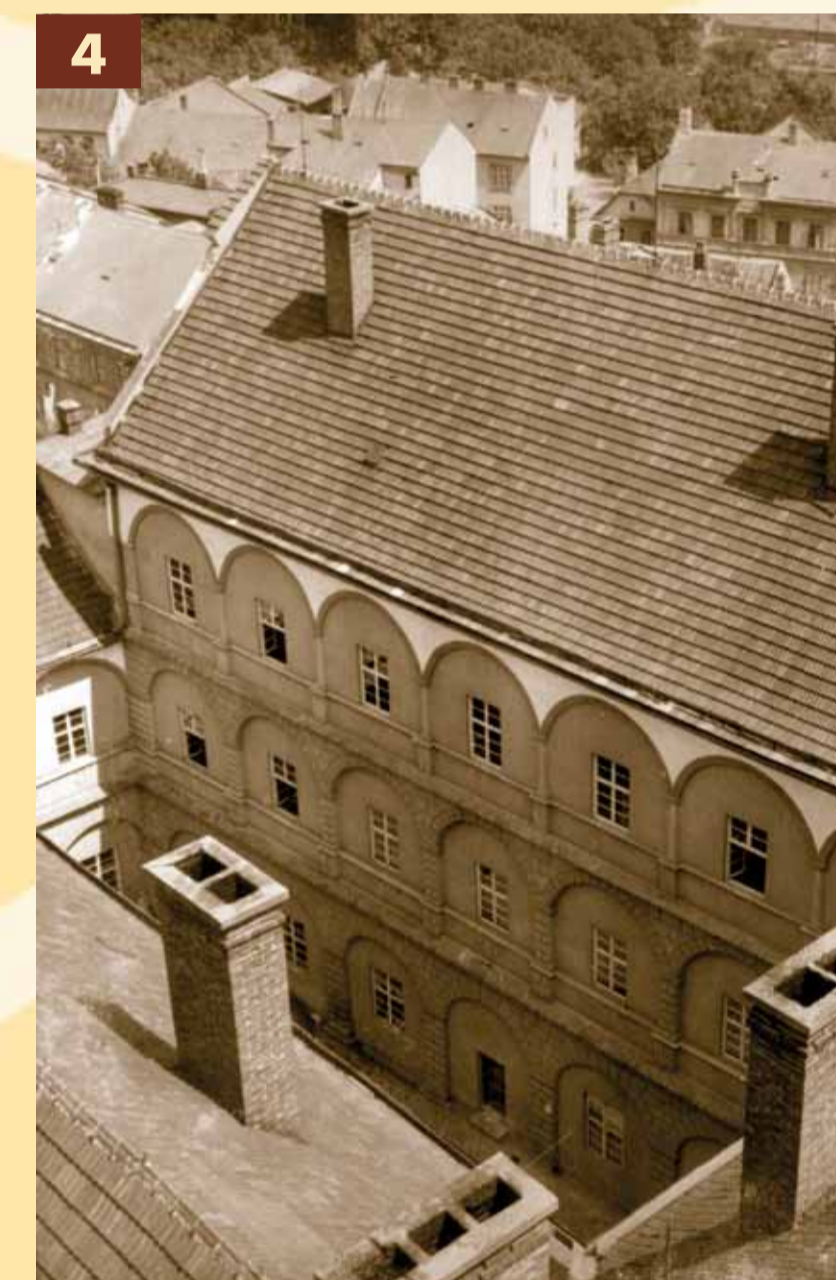
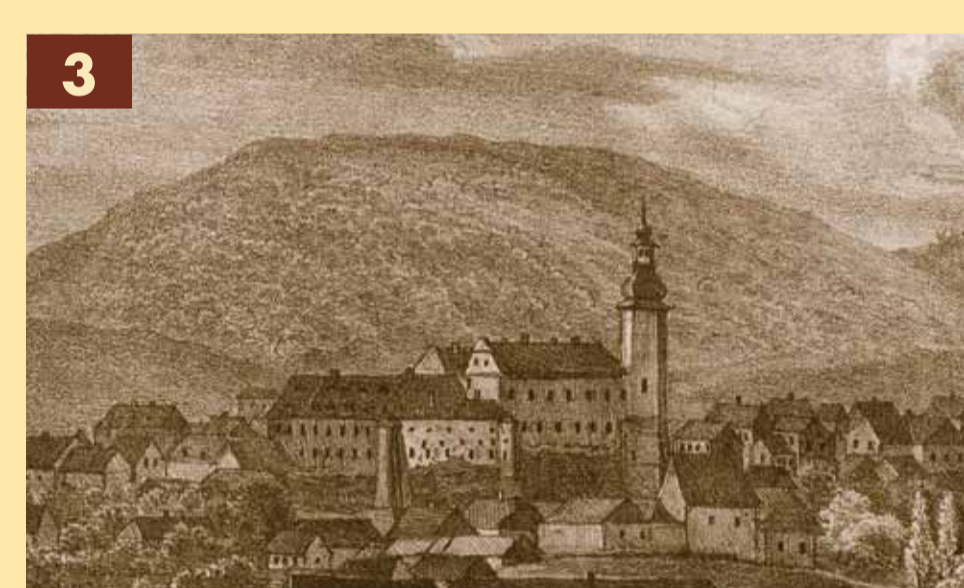
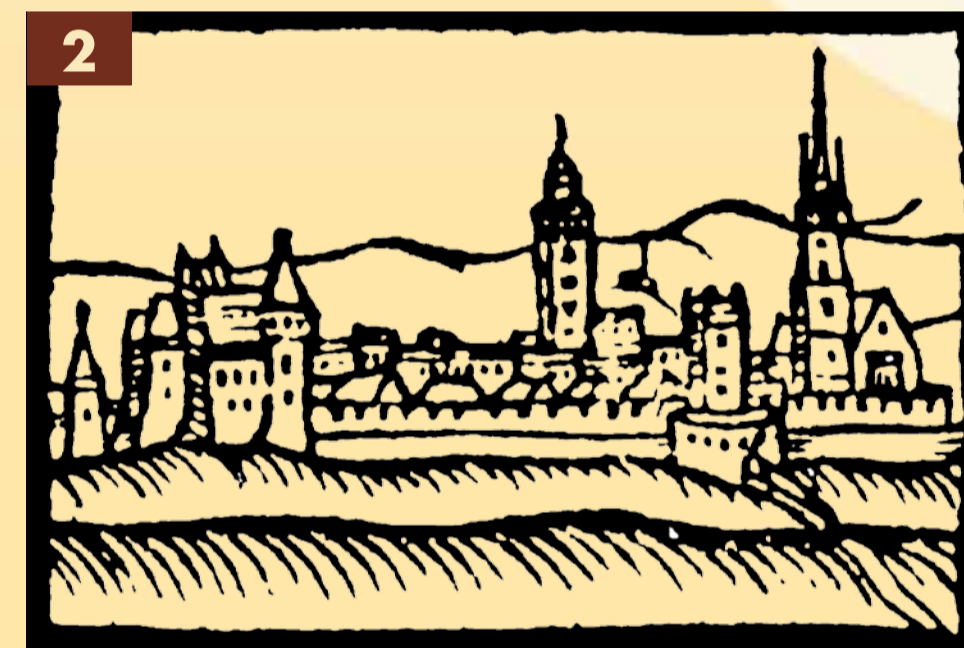
Zajímavosti V prvním patře věže je ve výklenku zachován pozdně gotický prevet (záchod) ústící žlabem ve zdivu věže přímo do hradebního příkopu. Přitom místnost je v inventářích uváděna jako zámecká kaple Matky Boží. • Naproti zámku u vstupu do Horního podloubí v Zámecké ulici se nachází část

kamene, u něhož byli přivazováni odsouzení zločinci vedení z náměstí na městské popraviště v lokalitě Pod Lipami. • Kamenný most z 16. století při vstupu do zámku byl odkryt teprve při rekonstrukci objektu v roce 2000, do té doby byly jeho oblouky zazděny. • Na balustrádách v prvním a druhém poschodí zámeckého nádvoří se nacházejí vyřezané podpisy vandalů z 19. století. • V zásypu starého sklepa v jihozápadním rohu zámku bylo nalezeno množství fragmentů kachlů z hradních kamen z počátku 16. století. • Renesanční portál zámku je novodobou kopií původního sochařského díla, nástavec se znaky Václava Mola z Modřelic a jeho manželky byl již ve 40. letech 20. století natolik poškozený zatékající vodou, že znak manželky nebylo možné zrekonstruovat. • Desky se znaky na stěně bývalé kočárovny (zde) byly původně umístěny na městských branách – větší desky z Horní brány reprezentují manžele Jana Kropáče z Nevědomí a Veroniku z Leskovce, menší desky z Motošínské brány nesou znak manželů Jana z Kunovic a Anny Kropáčové z Nevědomí. • Při stavebně historickém průzkumu zámku byl v roce 1995 pod zámeč-

kou věži objeven prostor sloužící dříve patrně jako hladomorna.

Skok z věže Za bojů třicetileté války vydali hraničtí měšťané v říjnu 1626 město dánskému vojsku, které vítali jako osvoboditele. Město se pak angažovalo na proticísařské straně, avšak už 11. 7. 1627 bylo císařským vojskem dobyto. Podle staré tradice k tomu došlo zradou a velitel obrany města, bělotínský fojt Brustman (též Malík), při pohledu na beznadějnou situaci zvolil raději dobrovolnou smrt skokem ze zámecké věže do hradebního příkopu. Město pak bylo potrestáno odejmutím všech privilegií, popraveno bylo dvanáct účastníků této „ohavné rebelie“, další byli uvězněni a pokutováni.

Text: Jiří J. K. Nebeský
Foto: Roman Hynčica [6] [7] [8] [9], Milan Mráz [1]
Sbírka / Collection: Městské muzeum a galerie v Hranicích [4] [5]
Dřevořez / Woodcut: J. Willenberger [2] Litografie / Lithography: A. F. Kunike [3]
Grafika / Graphics: Jan Machovský, info@machovsky.cz, www.machovsky.cz

The chateau's construction the Hranice fort is first mentioned in 1398; the present chateau, added to the north-west part of the town walls, was built from the 15th century until the 17th century [2]. It is a four-wing two-floor building (connected by a one-floor or northern wing) with a unique Late Renaissance arcade courtyard [7]. The chateau portal with crests dates back to 1612–1614. The south-west corner holds a cylindrical tower with an octagonal extension and a weather vane with the year 1604 on it. A similar tower used to stand on the north-east corner of the east wing of the chateau, in the present Jiráskova Street. It was removed when the road was extended in the first half of the 19th century [3]. The representative rooms in the south wing feature rich stucco, Late Renaissance, decoration with a partly preserved polychromatic finish [9]. Under layers of lime coats, the stuccos were rediscovered and renovated in 1942–1944. The 1st floor boasts a portal with the crest of Ferdinand, the cardinal of Dietrichstein, from 1622–1636, a Classicist majolica stove, and two modern marble fireplaces [8].

Remodeling Used as offices and flats since the 17th century, the chateau was owned by the Dietrichstein heirs until 1945.

As German property it was then confiscated and handed over to the town. Subsequently it was the seat of the regional authority and of the Jednota consumers' cooperative. After 1992 the fifty-room building was offered for sale but failed to attract any buyers so eventually a decision was made to change the chateau into the new seat of the Town Office. The remodeling took place from 1996–1998. The walled-in arcades were reopened, a roof was put over the courtyard, and after many decades the whole building looked representative again [4] [5]. The chateau was ceremoniously opened on October 24, 1998 [1]. The ground floor of the chateau is open to the public, apart from the municipal police administrative headquarters there are offices, stores, and a cafe [6].

Interesting facts In an alcove located on the first floor of the tower there has been preserved a Late Gothic toilet, whose gutter in the tower wall leads directly to the castle moat. However, in the inventories the room is registered as a chateau chapel of Our Lady. • Opposite the chateau, at the entrance to the Upper arcade in the Zámecká Street, there is a part of stone to which convicts used to be tied on their way from the square to the municipal gallows at

the Pod Lipami location. • The 16th century stone bridge at the entrance to the chateau was uncovered only during the remodeling of the building in 2000; until then its arches had been walled in. • Signatures of vandals from the 19th century are carved into the balustrades on the first and second floors of the chateau courtyard. • A number of fragments of tiles from the castle stove dating back to the 16th century have been found in the backfilling of an old cellar in the south-west corner of the chateau. • The Renaissance portal of the chateau is a modern copy of the original sculptural work; by the 1940s water had damaged the slab with the crests of Václav Mol of Modřelice and his wife to such an extent that the crest of the wife could not be reconstructed. • The slabs with the crests on a wall of the former coach room (here) were originally placed on the town gates – the larger slabs from the Upper gate represent the husband and wife Jan Kropáč of Nevědomí and Veronika of Leskovce, the smaller slabs from the Motošínská gate bear the crest of the husband and wife Jan of Kunovice and Anna Kropáčová of Nevědomí. • An area originally functioning probably as a dungeon was discovered under the chateau tower during the architectural and historical survey of the chateau conducted in 1995.

A leap from the tower During the Thirty Years' War, the citizens of Hranice surrendered their town to the Danish army in 1626, welcoming the army as their liberators. The town was later active in the anti-emperor movement, but already on July 11, 1627 the emperor's army conquered it. An old tradition says that treachery was behind the conquering, and when the commander of the town defense, the Bělotín bailiff Brustman (also known as Malík) realized how hopeless the situation was, he chose to commit suicide by jumping from the chateau tower into the castle moat. Afterwards, the town was punished by having all privileges revoked; twelve participants of the "hideous rebellion" were executed, others were imprisoned and fined.

ZA KRÁSAMI MĚSTSKÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY HRANICE

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Partner pro váš rozvoj

ROP
Střední Morava

www.hranice.eu / www.mic.hranice.cz / tel: +420 581 607 479